

Călătorii identitare

Românii megieși

1

CUPRINS

Cuvânt de mulțumire	7
CARTEA DIN PORTHART: ROMÂNII DE PRETUTINDENI	11
Români de pretutindeni și alți termeni.....	12
Descoperirea geografiei românilor de pretutindeni.....	16
Entitatea etnică.....	33
Etnodiversitatea	37
Pentru o nouă abordare	40
CĂTRE MARGINE: ȚINUTUL HERȚA	57
Repere istorice.....	62
Populație și localități	78
Limba română	81
Educația în limba română.....	86
Mass-media.....	97
Cultura tradițională. Culturalitate.....	99
Asociații	101
Biserica	102
DE UNDE ÎNCEPE ESTUL: TRANSNISTRIA	113
Repere istorice.....	117
Câți români trăiesc în Transnistria? Populație și localități.....	145
Limba română.....	149
Educația în limba română.....	151
Situația Bisericii Ortodoxe.....	156

Mass-media.....	160
Asociații	162
Cultura tradițională. Culturalitate	164
FĂRĂ AMINTIREA PATRIEI: ROMÂNII DE LA EST DE BUG.....	173
Românitatea răsăriteană	173
Românii de la est de Bug, în cercetarea echipelor organizate de Institutul Central de Statistică, sub conducerea sociologului Anton Golopenția (1941-1944).....	179
Oamenii.....	196
Materialul documentar	198
SOLITUDO GETARUM: SUDUL BASARABIEI.....	204
Repere istorice	207
Populație și localități	231
Limba română	239
Educația în limba maternă. Școala.....	242
Biserica	246
Mass-media.....	249
Cultura tradițională. Culturalitate	251
Asociații	253
LA DII, LA MIAZĂZI: ROMÂNII DIN BULGARIA	264
Repere istorice.....	268
Populație și localități	298
Limba română	306
Școala. Educația în limba maternă.....	308
Biserica	313
Mass-media.....	315
Cultura tradițională. Culturalitate	316
Asociații	320

REPUBLICA CULTURALĂ BANAT: ROMÂNII DIN VOIVODINA	324
Repere istorice	331
Populație și localități	346
Limba și literatura română	364
Școala. Educația în limba maternă.....	367
Biserica	369
Mass-media.....	372
Cultura tradițională. Culturalitate	374
Asociații. Organizații.....	379
 BIBLIOGRAFIE.....	 386
Românii de pretutindeni.....	386
Ținutul Herța.....	392
Transnistria.....	395
Românii de la est de Bug.....	398
Sudul Basarabiei.....	400
Românii din Bulgaria	402
Românii din Voivodina.....	405

**CARTEA DIN PORTHART:
ROMÂNII DE PRETUTINDENI**

În toamna anului 2009 am organizat, la fostul Club al Țăranului din cadrul Muzeului Țăranului Român din București, ciclul de expoziții fotografice dedicate comunităților românești din vecinătatea imediată a României. Eforturile făcute de-a lungul anilor, alături de o susținută documentare legată de pregătirea expozițiilor mi-au descoperit existența concretă a acestor grupuri naționale. Românii megieși au în comun *autohton*ia și *rezilien*ța. *Autohton*ia lor se referă la un fapt istoric: s-au format și au evoluat în teritoriile în care locuiesc și în prezent. Sunt originari, nu venetici veniți din alte arii de formare. Ei aparțin locurilor pe care le revendică ca spațiul lor etnic, spre deosebire de populațiile venite din alte regiuni geografice (alohtonii). Putem urmări prezența lor de la strămoșii antici – traci, geți, daci – până la comunitățile contemporane. *Rezilien*ța lor se referă la capacitatea de se adapta la toate schimbările intervenite în timp; un instinct al supraviețuirii fără cusur, dar mai ales rezistența la adversitatea unora dintre statele în care au continuat să trăiască. Și mai împărtășesc sentimentul puternic – personal și transpersonal – care-i face să se regăsească în limba maternă, catedrala prin excelență a identității lor. *Autohton*ia vorbește despre începuturi, iar *rezilien*ța despre prezent, explicând de ce acești români megieși există în continuare ca grup național unitar. (Deși au o vechime considerabilă în regiune, românii de la est de Bug nu sunt însă *autohtoni*, prezența lor în regiune fiind rezultatul procesului de migrare. Și-au părăsit meleagurile natale în căutarea unui trai mai bun. Ca și „căpșunarii” de azi, ei sunt cei care „și-au luat lumea-n cap”, plecând „unde-au văzut cu ochii”).

Conștiința *autohton*iei a fost totdeauna prezentă. La Nisporeni, în stânga Prutului am ascultat o ceată de femei cântând la unison: *Noi n-am venit aici din*

tundră; sensul continuității de locuire trimite totodată și la respingerea intervențiilor din exterior. În folclorul bucovinean am întâlnit versurile: „*Nu mă blăstăma, că m-or deporta*”; spaima apărută, desigur, după ocuparea Bucovinei în urma ultimatumului din 1940. Până la unirea din 1918, la fel își cântau legătura cu pământul și românii din Transilvania: „*Asta-i țara noastră, noi nu stăm în gazdă*”. (Refrenul cântecului patriotic „Ardealul”, de unde am preluat versul, transmite aceeași determinare: „Tu, Ardeal, tu Ardeal, îți suntem oșteni/Templu sfânt, templu sfânt, Munții Apuseni”).

Ideea de *neam*, referitoare la originea națională, implică o legătură de sânge, „rudenia”, ascendenții și descendenții aceleiași familii etnice; este exact opusul de „gloată”, „adunătură” înghesuită la grămadă într-un teritoriu sau „buluc” de oameni strânși la un loc pentru că „a tunat și i-a adunat”. Pentru a indica originea de familie sau de neam, limba română trimite la generațiile anterioare. Spunem fie *moș* (ascendent îndepărtat) sau *strămoș* (bătrânul din care descind membrii aceleiași familii), fie *străbun* (bunelul de demult) sau *străbunic* (același sens). Drept pentru care vorbim despre *neam/neamuri* pentru popoare și națiuni, dar și despre *neamul omenesc* (oamenii și omenirea, umanitatea ca totalitate). Trebuie remarcat că aceeași terminologie o putem regăsi și în limba engleză care vorbește de *kin state* (kin s. neamuri) sau în franceză, *etat parent* (parent s.m.f. 1. Rudă, 2. Părinți); accepțiunea de legătură de sânge, rudenie este prezentă.

ROMÂNI DE PRETUTINDENI ȘI ALȚI TERMENI

Noțiunea de „români de pretutindeni” și-a câștigat dreptul de expresie, chiar dacă prezintă un anume grad de ambiguitate. (Am auzit și variante sarcastice care subliniază imprecizia semantică, de pildă: „români de pretutindeni și de nicăieri” sau „români de pretutindeni, români pretutindeni”). Sensul de bază al expresiei „români de pretutindeni” se referă la românii care trăiesc în afara granițelor actuale ale României. În funcție de modul în care au rămas în afara spațiului

național vorbim despre „comunități istorice” și despre „diaspora”. În limbaj popular se spunea, în cazul primului grup, pământeni, neaoși, băștinași sau indigeni; certificatul de autenticitate era invariabil adjectival: *sadea, adică „de-un singur fel, neamestecat cu altceva”*. În cel de-al doilea caz se vorbea de pribegi, rătăcitori sau străini de loc – „lăturași” în cazul rutenilor așezați la marginea satelor bucovinene; mai apoi, emigranți sau imigranți, după caz, sau expați, expatriati, exilați. Românii din vecinătate (megieși) au urmat evoluția hotarelor statului român sau ale fostelor principate până la crearea, în 1918, a statului național unitar român. Ei reprezintă cioburile istoriei noastre, nu întotdeauna victorioasă, nu întotdeauna împlinită. În esență, au trăit procesul istoric, firesc în competiția – așa cum o cunoaștem – între diferite popoare pentru spațiu de locuire și resurse. De aceea folosim în prezent termenul de „comunități istorice” anume pentru românii autohtoni care s-au format și s-au dezvoltat în teritoriile unde trăiesc și în prezent. (Volumul de față se ocupă doar de aceste colectivități românești. Nu am prezentat în paginile care urmează problemele specifice ale diasporei și nici cele legate de comunitățile aromâne, meglenoromâne sau istroromâne).

Termenul de *diaspora* definește un grup etnic aflat în afara granițelor țării-mame, cuvânt care a fost aplicat, la început, comunităților evreiești împrăștiate în lume după distrugerea Ierusalimului de către regele Nabucodonosor. (Astăzi, *emigrarea* este acțiunea prin care o persoană pleacă din țara de origine pentru a se stabili în altă țară. *Exilul* a reprezentat părăsirea voluntară sau impusă, din motive politice, religioase sau economice, a propriului stat; *expatriere* sau *exilare*). Fenomenul contemporan al românilor migratori în Europa occidentală, Canada și SUA – în căutare de locuri de muncă – aparține diasporei românești. Istoria lor rămâne să fie scrisă, iar cunoașterea acestor grupuri așteaptă încă să fie studiată. Fenomenul a fost numit – eufemistic, totuși – „diaspora de mobilitate”. La nivel global, peste 215 milioane de oameni trăiesc și muncesc în alte țări decât cele în care s-au născut. Potrivit Băncii Mondiale, în anul 2012 ei au trimis acasă peste

514 miliarde de dolari, aportul diasporei românești la dezvoltarea țării atingând câteva miliarde de euro. Remitențele sunt un argument convingător pentru acceptarea fenomenului, dar și pentru generalizarea, în lipsa locurilor de muncă în țara de origine, a unei astfel de soluții. Impactul economic uriaș a permis redescoperirea și teoretizarea *diasporei*, ceea ce a subliniat totodată rolul pe care îl au în existența statului românii de pretutindeni. De regulă mai sărace și în permanentă nevoie de protecție și asistență, *comunitățile istorice* pot contribui la coeziunea națiunii într-un moment dat al dezvoltării sale istorice. Chiar în absența „remitențelor”, comunitățile teritoriale din afara hotarelor statale trebuie să beneficieze, în continuare, de atenție, prezentând, fără discuție, un interes cert și actual.

Legea nr. 299/2007 privind românii de pretutindeni oferă o definiție generală acestor categorii de naționali, incluzând aici „*persoanele ce-și asumă liber identitatea cultural românească, persoanele de origine română și cele aparținând filonului lingvistic și cultural românesc care locuiesc în afara frontierelor României*” (art. 1, alin. 1). Legiuitorul adaugă „*persoanele aparținând minorităților naționale, minorităților lingvistice sau grupurilor etnice autohtone existente în statele din vecinătatea României, indiferent de etnonimul folosit*” (art. 2, lit. a), ca și „*românii emigrați, fie că au păstrat sau nu cetățenia română și descendenții lor*” (art. 2, lit. b).

În același timp, Legea nr. 21/1991 a cetățeniei române recunoaște un drept la cetățenia română în favoarea copiilor născuți în străinătate, dacă ambii părinți sau numai unul din ei are cetățenia română” (art. 5, alin.2, lit. b). Astfel de reglementări se regăsesc și în legislația altor state. De exemplu, statul Israel, în conformitate cu „Legea Întoarcerii” (1950) acordă fiecărui coreligionar (conațional) dreptul de a reveni în țară, recunoscându-i dreptul de a solicita și obține cetățenia israeliană. (Sunt avuți în vedere soțul/soția unui evreu, copiii sau nepoții unui evreu și soții acestora). „Legea Întoarcerii” a stabilit ca principiu de recunoaștere a coetnicilor apartenența religioasă. În acest fel legiuitorul a statuat:

„Reînnoirea statului pe pământul Israelului va deschide larg porțile patriei pentru fiecare evreu”, permițând celor mai mulți dintre „evreii de pretutindeni” să-și regăsească țara pierdută de strămoși.

Kingsley Atkins, fondatorul firmei de consultanță „Diaspora matters” și președintele Conferinței internaționale „Global Diaspora Forum” (Dublin, 2013) a impus problematica diasporei la nivel internațional, influențând totodată strategiile și politicile publice atât în țări de plecare, cât și în cele de destinație. Pentru primele, transferul de bani și capital este uneori indispensabil. Pentru statele beneficiare, noii imigranți oferă o compensație pentru deficitul forței de muncă locale și o reechilibrare a sporului natural de populație.

În statele multietnice (de exemplu SUA) politicile de tip „melting pot” au ținut, în trecut, să asimileze emigranții, încurajându-i să adopte cultura națională, de fapt, cultura grupului majoritar și dominant. Noii sosiți erau și ei dornici de a fi asimilați, ca o garanție a reușitei materiale. Ceea ce „pierdea” țara de origine, „câștiga” țara de destinație.

În prezent, lucrurile s-au schimbat. Imigranții nu mai alimentează un „exil”, ci preferă să trăiască „și aici și acolo” păstrând relația cu țara, cultura de origine și contactul cu membrii de familie sau prietenii. Dacă românii plecați în America în perioada 1895-1920 (preponderent din Transilvania) descriau experiența emigrării prin expresia „*mia și drumul*”, în prezent, ideea de reîntoarcere la vatră este mai mereu o opțiune, chiar dacă nu obligatorie. Emigrarea a devenit circulară, iar elementele de identitate națională s-au de-teritorializat, fiind urmărite și/sau satisfăcute acolo unde se întâmplă să fie persoana purtătoare a respectivelor elemente.

DESCOPERIREA GEOGRAFIEI ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI

Populația românească de cândva nu a avut timp să se plimbe. Avea alte griji. Țărănimea se ruga la Cel de Sus s-o lase să termine lucrările agricole, roada să fie abundentă și să rânduiască toamna – după ce se făcea vinul – nunțile fetelor și feciorilor. Sigur, când erau chemați să-și apere țara trebuiau să se prezinte pentru „oastea cea mare”. Așezați în sate – sate răsfirate pe marile cursuri de apă: Tisa, Olt, Prut, Nistru ori de-a lungul Dunării – erau legați de localitățile lor de baștină. Oameni cumiți, plini de cuviință, trăiau în legea creștină, după dreptul valah (*ius valachicum*). „Legea strămoșească” recunoștea drepturi și prevedea obligații. Drumețiile și călătoriile le făceau doar câteva segmente de populație: păstorii pe care transhumanța îi ducea distanțe lungi departe de cămin și negustorii care, din tată în fiu, învățau drumurile de comerț – șleaurile – spre alte țări sau cetăți. Mai erau și oștenii, cei înrolați în „oastea mică” ce aveau ocazia să cunoască oameni și locuri străine. Cu excepția cancelariei domnești care știa mai mult despre cei pe care, mai târziu, avea să-i considere frați. Oamenii de rând nu aveau cum să afle mai multe despre cine și ce se afla dincolo de orizontul așezărilor în care trăiau. În felul acesta nu aveau cum să știe de existența conaționalilor răspândiți în arealul carpatic sau la periferiile lui. Atunci când intrau în contact cu alți românofoni ca ei, mai ales în regiunile frontaliere de contact, nu puteau să nu observe că vorbeau aceeași limbă și își făceau semnul crucii la fel cu toții. Mai era și împrejurarea că în astfel de ocazii nu mai trebuiau să știe limba celuiilalt și nici să plătească un tâlmaci pentru a se putea înțelege.

Vastele spații geografice în care au locuit, nu i-au împiedicat pe români să-și păstreze - cu firești particularități regionale - unitatea de limbă, unitatea culturală și cea religioasă. Într-un articol publicat în *Timpul* (25 mai 1879) Eminescu scrie despre unitatea prestatală și aceea statală a poporului român: „Din marea unitate etnică a tracilor romanizați care ocupa veacul de mijloc aproape întreg teritoriul Peninsulei Balcanice, începând de sub zidurile Constatinopolului, a Atenei și a

Triestului și ajungând până la Nistru spre miazănoapte și răsărit, până-n șesurile Tisei spre apus, n-a rămas decât mâna aceasta de popor românesc liber pe peticul de pământ dintre Prut, Dunăre și Carpați... „

Etnonimele care le-au fost atribuite de străini (valahi, vlahi, vlasi, volohi în limbile slave, olași în maghiară, ciribiri în croată, bogdani sau caravlahi în turcă, sințari sau țințari în sârba veche, vlahi sau moldovlahi în greacă ș.a.) nu au fost adoptate de populațiile românești. Cronicarul polonez Stanislaw Orzechowski cunoștea mai bine situația acestora, câtă vreme în „Cronica poloneză” (1543) a ținut să precizeze: „...*acești daci care pe limba lor își spun români, de la romani, iar pe limba noastră valahi, de la italici*”. Circulația atâtor exonime nu i-au împiedicat de fel pe români să folosească în mod curent endonimul *rumân* sau *român*. Acest nume de autoidentificare apare timpuriu în „Apostolul” – „Faptele apostolilor” – tipărit de Coresi la Brașov în 1563, sub redactarea „*Rumâni sântem*”, cu siguranță circula cu mult înainte de această menționare. „Termenul de *romanus* a căpătat definitiv o conotație etnică, definind poporul sintetizat în vechiul spațiu etnogenetic tracic, creștin și purtător direct al moștenirii culturale romane, poporul român.” (Zbucnea, Dogaru, 2004).

De-a lungul timpului, românii, prin personalitățile lor culturale, au fost permanent conștienți de existența unor conaționali dincolo de hotarele istorice ale statelor în care locuiau. De aceea „descoperirea” despre care vorbim aici a însemnat în primul rând o *re-descoperire*, din perspectiva comunității de origine, iar mai târziu a conștiinței de neam.

Datorită dimensiunilor în mod inevitabil restrânse ale cărții ne-am limitat să schițăm liniile generale ale unui subiect complex și în bună măsură, nedezvoltat. De aceea conținutul acestui traseu istoric poate fi considerat un eseu asupra bibliografiei temei: autori și cărți care au contribuit la cunoașterea răspândirii românilor în lume. Încercăm de fapt să răspundem la o întrebare simplă: când și cum a descoperit România comunitățile românilor? Desigur, istoricii au inclus în narațiunea cronologică toate informațiile disponibile la un moment dat despre

fragmentele noastre etnice. Noțiunea de român de pretutindeni a lărgit însă aria de preocupări introducând un punct de vedere fundamentat pe sentimentul împărtășit de apartenență și un interes autentic pentru soarta acestor conaționali. Pe scurt, au fost considerați „de-ai noștri”. În acest sens este pilduitoare precizarea pe care o găsim în memoriul adresat sultanului în 1860 de către Costache Negri – la vremea aceea reprezentantul Principatelor la Constantinopol – solicitând ameliorarea situației românilor balcanici: *„Românii din Grecia nu sunt greci, sunt români... Nu, nu vrem să-i unim cu noi, căci suntem departe de dânsii... Nu vrem să-i ajutăm să se revolte. Ceea ce vrem este ca ei să aibă conștiința naționalității lor și să-și păstreze limba și datinile.”* (Cândroveanu Hristu, 1995). Precizăm că poziția formulată de Costache Negri a reprezentat și a rămas astfel până în 1944, un obiectiv urmărit consecvent în acțiunile politice și diplomatice ale statului român.

Cam în aceeași perioadă în care Simion Mehedinți își dedica manualul din 1903 românilor de pretutindeni, în monumentală monografie „Sărbătorile la români” (prima ediție, 1898) și Simion Florea Marian a vorbit, colocvial, despre „poporul român de pretutindenea”. Până la consacrarea acestei noțiuni s-au folosit, în funcție de autor, expresiile „români din afara granițelor”, „din jurul României”, „din vecinatate”, „din străinătate”, „români autohtoni/băștinași/indigeni”, „români megieși” sau „români istorici” împreună cu termeni înrudiți, dar purtători de sensuri diferite: comunități istorice, diasporă, emigrați.

Până în primele decenii ale secolului al XIX-lea, cu puține dar notabile excepții, referințele la românii de pretutindeni sunt puține. Excepțiile privesc cele trei țări românești Transilvania, Moldova și Țara Românească, care și-au găsit locul în relatările istorice, dat fiind și legăturile permanente pe care le-au stabilit de-a lungul veacurilor. În acest context, considerăm emblematică Predoslovia lui Varlaam la *„Răspunsul împotriva cathehismului calvin”*, tipărită în 1645. Adresându-se creștinilor ortodocși din Ardeal – cărora le era destinată critica sa teologică – Mitropolitul Sucevei și Arhiepiscop al Țării Moldovei îi numește:

„Iubiți creștini și de un neam cu noi...”. La un moment dat, Gavril Bethlen, principele Transilvaniei (1613-1629), a voit convertirea la calvinism a populației românești. I-a scris și patriarhului ecumenic de Constantinopol ca să-și testeze intențiile. Răspunsul pe care l-a primit vorbește elocvent despre unitatea medievală – religioasă și națională – a românilor. Patriarhul Chiril Lukaris (1572-1638), considerat de contemporani mai viclean decât o vulpe și stăpân desăvârșit al diplomației bizantine, îi dă principelui un sfat profund: *„Pentru a face lucrul bine și în liniște ar trebui înainte de toate să se rupă legătura de sânge și de iubire, care, deși într-ascuns, dar în felul cel mai strâns leagă pe românii din Ardeal, cu locuitorii Țării Românești și Moldovei”*. Erezia lui Gavril Bethlen nu s-a mai înfăptuit (Meteș Ștefan, 1935).

Miron Costin amintește în *Cronica polonă* (către 1684) în legătură cu Macedonia: „Este acolo un ținut mare care se numește România (în realitate Rumelia) și acel ținut este o colonie romană.” Stolnicul Constantin Cantacuzino în principala sa cronică *Istoria Țării Românești* (elaborată către 1706) îi menționează pe vlahii sud-dunăreni, adică aromânii, ca aparținători poporului român.

Domnitorul Moldovei, Dimitrie Cantemir (1673- 1723), cu experiența șederii în Imperiul Otoman – de care amintește de altfel – susține originea nord-dunăreană a românilor transdanubieni. În *Hronicul vechimii româno-moldo-vlahilor*, 1714, afirmă: „Astfel astăzi moldovenii, muntenii, valahii transalpini, misyenii, basarabenii și epiroții se cunosc pe sine cu toții cu numele cuprinzător nu vlahi, ci români, iar limba lor neaoșe îi spun limba română.”. În *Descrierea Moldovei* (1716) Cantemir reia discuția subliniind că prin limbă și numele lor comun, românii sud-dunăreni sunt parte a poporului român.

Reprezentanții Școlii Ardelene Samuil Micu (către 1792) și Petru Maior (1812) menționează românii de dincolo de Dunăre, observând că au aceeași limbă ca cei nord-dunăreni. Gheorghe Șincai e un caz special, deoarece menționează și românii de la nord și de la răsărit, precizând că neamul românesc e împrăștiat prin „Noua Dacie”, Bulgaria, Macedonia, Tracia, dar și... Crimeea, Podolia, Pocuția...

Pesta și celelalte târguri de dincoace de Tisa. (*Elementa linguae Daco-Romanae sive Valachicae*, 1780). Ion Budai Deleanu, autorul „Țiganiadei”, la aproape trei decenii de la anexarea Bucovinei de către Imperiul Habsburgic, întocmește memoriul *Scurte observații asupra Bucovinei*. Lucrarea a fost redactată probabil în 1803, atunci când autorul ocupa funcția de consilier în Gubernia din Lemberg(Liov), dar va vedea lumina tiparului abia în 1894, tradusă în românește de Gheorghe Bogdan Duică. Concluzia lui I.B. Deleanu menționată la finalul dării de seamă este surprinzătoare: „Desigur! Să însumăm toate acestea și să exclamăm: o, nefericită Bucovină!”.

Cărturarii aromânilor sud-dunăreni descoperă și ei comunitatea de origine a aromânilor și a românilor. Aromânii se identificau ca vlahi, dar curând se vor recunoaște ca aparținători ai speței românești. Gheorghe Roja (născut la Monastir) tipărește în germană și greacă, la Pesta, în 1808, *Cercetări asupra românilor sau așa numiților vlahi care locuiesc dincolo de Dunăre*. Roja afirmă: „Numele de români este astăzi propriu națiunii mele, precum și fraților noștri care se găsesc în Transilvania, Vlahia și Banat...”.

Daniil Dimitrie Philippide folosește primul termenii de *România* și *Români*, în loc de *Vlahia* și *Vlahi*. Lucrările sale *Istoria României* și *Geografia României* sunt publicate la Leipzig în anul 1816, dovedind o bună cunoaștere a subiectelor: „Mai mulți români răspândiți dincolo de Dunăre... se numesc ei înșiși până astăzi români în propria lor limbă românească”. (De notat că autorul nostru e revendicat de greci drept „savant grec” – deși, cum afirmă Valeriu Papahagi – nici un grec autentic nu le-ar fi zis românilor altfel decât *vlahos*). De altfel, în *Geografia României*, Daniil Philippide îi include și pe românii din Macedonia.

La rândul lui, Mihail Kogălniceanu menționează „valahii transdanubieni” în istoria sa (1837), referindu-se mai ales la Petru și Asan din dinastia Asăneștilor (1182-1280). Insistă că valahii de pe muntele Hemus „*nu se confundă cu bulgarii, ci se numesc români (aromâni), alte nume care li se dă, le privesc ca pe o insultă*”. Ei